

Titulació	Tipus	Curs
Arqueologia	OP	4

Professor/a de contacte

Nom : Maria Saña Seguí

Correu electrònic : maria.sana@uab.cat

Equip docent

Carlos Tornero Dacasa

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta assignatura del grau d'Arqueologia està centrada en l'estudi dels orígens i consolidació de les societats agrícoles. Es realitza una anàlisi històrica i arqueològica del fenomen de la domesticació de productes vegetals (agricultura) i animals (ramaderia). A més es contempla l'estudi de les transformacions econòmic i socials que li són associades: aparició i consolidació del poblat, canvis demogràfics, transformacions tecnològiques, practiques funeràries, es a dir estudi de la societat camperola. En la part de l'anàlisi del registre empíric i històric es fa especial èmfasi en l'estudi de les societats de diferents àrees geogràfiques: el Pròxim Orient, d'Europa i de la Mediterrani durant l'Holocè.

Resultats d'aprenentatge

1. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
2. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
3. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
4. Identificar els mètodes propis de l'arqueologia i la seva relació amb l'anàlisi històrica.
5. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.
6. Reconèixer la importància de controlar la qualitat dels resultats del treball i de la seva presentació.
7. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi a la resolució de problemes relatius al camp d'estudi propi.
8. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de

- dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
9. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
 10. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
 11. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
 12. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
 13. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
 14. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
 15. Dominar els processos de canvi que es produeixen a la prehistòria.

Continguts

Bloc 1. Introducció, conceptes i metodologia

- Introducció: definició i història de la recerca.
- Conceptes, variables i processos de transició.

Bloc 2. Teoria, transformacions i registre arqueològic

- Teories interpretatives sobre l'origen de l'agricultura i la ramaderia.
- Canvi i continuïtat en les societats agrícoles: aspectes econòmics i socials.
- Territori i població. Hàbitat i espais domèstics.
- Agricultura i ramaderia: el debat sobre la domesticació.
- Agricultura i ramaderia: noves formes econòmiques.
- Noves tecnologies: eines, recipients, teixits, ornaments i decoració.
- Explotació i circulació dels recursos biòtics i abiòtics.
- Pràctiques funeràries i transformacions simbòliques.
- Una lectura global: les societats pageses, una nova economia i una nova organització social.

Bloc 3. Anàlisi de l'origen de les societats pageses al Pròxim Orient

- Les primeres societats agrícoles a la Mediterrània oriental: antecedents.
- Les primeres pràctiques agrícoles a la Mediterrània oriental.
- El desenvolupament de la ramaderia i la consolidació del poblat.
- Transformacions tecnològiques i estabilització socioeconòmica.
- Del poblat a la ciutat.

Bloc 4. La neolització a Europa i una perspectiva global sobre l'origen de les societats pageses

- Les primeres societats agrícoles a Europa i a la Mediterrània occidental: antecedents.
- Difusió versus autoctonisme: un debat encara obert?
- La neolització del sud-est d'Europa i de la Mediterrània occidental.
- Consolidació de les noves formes econòmiques i socials (ceràmica impresa, Chassey, Sepulcres de Fossa, etc.).
- El megalitisme i la complexificació social a l'Europa occidental.
- Altres centres d'origen de l'agricultura i la ramaderia: la Xina, Nova Guinea, Àfrica subsahariana i les Amèriques.
- Similituds i diferències entre els processos de neolització: una perspectiva comparada.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Estudi personal, lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris	80	3,2	2, 8, 9, 11, 12, 13, 15
Classes teòriques i seminaris de recerca dirigides pel professorat.	50	2	3, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15
Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge i Tutories	17	0,68	1, 3, 5, 8, 9, 11

Metodologia docent

ACTIVITAT DIRIGIDA 50 h

-Classes teòriques dirigides pel professorat. 30h

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Classes magistrals amb suport de TIC i debat en grup.

-Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat. 10h

Metodologia de d'ensenyament- aprenentatge: Introducció de la sessió, presentació del text, valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.

ACTIVITAT SUPERVISADA 17 h.

-Tutoria.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria, els problemes i seminaris.

-Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Realització i correcció d'exercicis pautats d'aprenentatge.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 80 h.

-Estudi personal.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Integració dels coneixements adquirits. Realització d'esquemes, mapes conceptuals, resums.

-Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Lectura comprensiva de textos. Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia. Estratègies de recerca d'informació. Selecció de materials.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Proves de contingut teòric	40%	1	0,04	1, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 14
Presentacions i participació activa a classe	10%	1	0,04	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14
Entrega de treballs	50%	1	0,04	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

Avaluació:

El sistema de avaluació s'organitzarà en 3 mòduls, cadascun tindrà assignat un pes específic en la qualificació final:

- Les activitats dirigides (classes teòriques i seminaris) suposen un 40% de la nota. L'avaluació dels coneixements teòrics es farà mitjançant una o dues proves escrites.
- L'assistència, realització de les activitats presencials i les activitats supervisades (tutories) es ponderaran amb un 10%.
- Les activitats autònomes (estudis o treballs) suposaran el 50% restant.

Calendari d'avaluació:

A l'inici de curs s'informarà a l'alumnat dels terminis de realització/lliurament dels exercicis.

Requisits per superar l'assignatura:

- Presentació/realització dels exercicis d'avaluació en els terminis establerts.
- Assolir una puntuació mitja dels exercicis d'avaluació de 5 ó més en una escala de 10

Revisió de les qualificacions:

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluable, el professorat informarà (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Procediment de recuperació:

Es podran presentar a la recuperació les/els estudiants que hagin realitzat/presentat les diferents activitats per avaluar i tinguin una qualificació mínima de 3,5.

Condicions per a la qualificació 'No avaluable':

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.

Calendari de recuperació:

Les dates de recuperació estan fixades per la Facultat de Lletres. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior. És responsabilitat de els/les estudiants saber la data que li correspon fer la recuperació de la seva assignatura. L'última prova de l'avaluació continuada es programarà com a mínim una setmana abans de la data de recuperació.

Plagi o conducta fraudulenta:

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Ús de la intel·ligència artificial:

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de cerca bibliogràfica o cerca d'informació, correcció de textos i a criteri del professorat. L'estudiantat ha de (i) identificar les parts que han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat.

La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestedat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Aquesta assignatura no contempla l'Avaluació única.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

TEMATIKES GENERALS

BAR YOSEF O. (Edt.) (1998) : "The transition to agriculture in the Old World". *The review of Archaeology*. Massachusetts, 63 pags

BENDER,B. (1978): Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective. *World Archaeology*, nº 10, 1978, pp.204-222.

BENDER,B.(1981): Gatherer-Hunter intensification. in: Sheridan, Bailey (Eds): *Economic Archaeology*. B.A.R. International Series nº 96, 1981, pp. 149-157.

BOSERUP E.(1968): *Las condiciones del desarrollo en la Agricultura* . Madrid, Tecnos, 1968).

BOSERUP E.(1984): *Población y cambio tecnologico*, Oxford: Blakwell.

BINFORD L.R: Post-Pleistocene Adaptations in S.R. Binford&L. Binford (Eds.) *New perspectives in Archaeology*. Aldine, Chicago. pp. 313-34.

BINFORD L.(1988): *En busca del pasado*. Ed. Crítica, 1988, 273 p. (Capt. Sobre los orígenes de la agricultura)

- BRAIDWOOD R.J. (1979): *El hombre prehistórico*. F.C.E. Mexico (diferents edicions)
- CAUVIN J. (1994): *Naissance des divinités, naissance de l'agriculture. La révolution des symboles au Néolithique*. CNRS Edt. Paris. 304 p.
- CHILDE,V.G.(1974): *El origen de la civilización*. Fondo de Cultura Económica. Mèxic, (diferents reedicions).
- COHEN, M.N.(1981): *La crisis alimentaria en la Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid 1981.
- HERNANDO A. (1994): El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del Neolítico. *Revista Zephyrus* 46 p. 123-142.
- HARRIS D.(ed.)(1996) *The origins and Spread of Agriculture and Pastoralism in Euroasia*. Edt. UCL. London
- MEILLASSOUX,C.(1987): *Mujeres, graneros y capitales*. Ed. Siglo XXI, Mèxic, 1987.
- RINDOS,D.(1990): *Los orígenes de la agricultura. Una perspectiva evolucionista*. Ed. Bellaterra. Barcelona, 1990, 341 p.
- TESTART,A.(1981): *Les Chasseurs-Cueilleurs ou l'origine des inégalités*. Société d'Ethnographie. Paris 1981.
- UCKO,P. i DIMBELY,G.W. (eds.)(1969):*The domestication and explotation of plant and animals*. Durkworld. Londres, 1969.
- VICENT,J.M.(1981): El origen de la economía productora. Breve introducción a la Historia de las ideas. in: Lopez,P.(ed.): *El Neolítico en España*. Ed.Cátedra, Madrid, 1981, pp. 11-58.
- Obres generals sobre societats agro-ramaderes (Generals sobre Europa -Próxim Orient)
- ARIAS P., (1997): *Marisqueos y Agricultores. Los origenes del Neolítico en la fachada Atlántica Europea*. Universidad de Cantabria. 106 pags
- AURENCHE, O. S.K. KOZLOWSKI (1999): *La naissance du néolithique au Proche Orient*. Editions Errance.(Paris). 256 pags.
- BERNABEU J., AURA J.E. , BADAL E (1993): *Al oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Edt. Síntesis (Madrid), 336 pags.
- BUXÓ R. (1997) : *Arqueología de las Plantas*. Edt. Critica. 356 pags.
- HERNANDO A. (1999): *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Edt. Síntesis. 315 pags.
- HODDER, I. (1990): *The domestication of Europe*. Edt. Blackwell, 331pags.
- GUILAINE J., (Edt.) (2000): *Premiers paysans du monde*. Actes du Séminaire du College de France.Editions Errance,Paris, 2000.320 pags. (Desde el 2000 Edició anual d'un llibre del seminaris amb temes de Neolitic i Edat del Bronze)
- GUILAINE J. (2003): *De la vague à la tombe. La conquete néolithique de la Méditerranée*. Edt. Seuil, Paris, 375 pags.
- LICHARDUS, J . et alii (1987): *La protohistoria de Europa. El neolítico y el calcolítico*. Edt. Labor (col. Nueva Clio) 598 pags.
- LOPEZ P. (comp.) (1988) : *El neolítico en España*. Edt. Catedra. 428 pags.
- MAZURIÉ DE KEROLAIN, K. (2003): *Genèse et diffusion de l'agriculture en Europe*. Editions Errance, Paris, 184 pags.
- REDMAN Ch. (1991): *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Editorial Critica. 443 pags.

SAÑA M. (Coor) (1995): Dossier: Arqueozoologia: Economia i societat. *Revista COTA ZERO*. núm. 11. 128 pag.

DENNEL, R. (1987). *Prehistoria Económica de Europa*. Edt. Critica. 289 pags.

THORPE E. J. (1999).- *The origins of Agriculture in Europe*. Edt. Routledge (London).224 pags.

VAQUER J. (1999).- *Le néolithique du Nord-ouest méditerranéen*. Actes du Colloque Int. Carcassone, 1994. Editions du BSPF, Paris, 296 pags.

WHITTLE A. (1996).- *Europe in the Neolithic. The creation of the new worlds*. Cambridge Univ. Press. London.443 pags.

DIVERSOS AUTORS (1991 i 1993) : *Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament*. Revista COTA ZERO, N° 7(1991) pags. 7-126; i N° 9 (1993) pags 7-96

DIVERSOS AUTORS (1992) : *Estat de la investigació sobre el Neolític a Catalunya*. Actes del 9ª Col.loqui Inter.. d'Arqueologia de Puigcerda. Andorra, 1992. 338 pags.

DIVERSOS AUTORS (1996) : *Formació i implantació de les comunitats agrícoles..* Actes del 1º Congrés del Neolític a la Península Ibérica. Revista Rubricatum, 1 , Gavà, 1996. (2 vols. 908 pags.

DIVERSOS AUTORS (1999) : *Actes del II Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Saguntum Extra-2. València, 1999. 338 pags.

P. Arias, R. Ontañón, C. Garcia-Moncó (Edts) (2005) : *Actas del III Congreso del Neolítico en la Península Ibérica*. Universidad de Cantabria, Santander, 2005. 1076 pags.

Programari

Per a presentacions escrites es recomana processador de textos estàndard (word, OpenOffice writer o afins)

Per a presentacions orals es recomana utilitzar PowerPoint o similars.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura